

**ΜΑΙΡΗ
ΚΟΝΤΖΟΓΛΟΥ**

**Οι
μεσημβρινοί
της ζωής**

— ΑΓΝΩΣΤΗ ΧΩΡΑ —

Α΄ ΜΕΡΟΣ

ΜΕΤΑΙΧΜΙΩ

Τρεις κουταλιές ζάχαρη

Το τραπέζι ήταν στρωμένο με ένα φινό λινό στο χρώμα του άγουρου φιστικιού, κεντημένο με ωραία κοφτά σχέδια – κυπαρισσί και λευκή η κλωστή που είχε διαλεχτεί κάποτε για να το κεντήσουν.

Πάνω του ήταν ακουμπισμένο –ευλαβικά, θαρρείς– ένα υπέροχο σερβίτσιο τσαγιού από πορσελάνη Σεβρών εκτυφλωτικά άσπρη, με πράσινα και χρυσά τελειώματα, και ένα μικρό βάζο από απόλυτα διάφανο κρύσταλλο, με μικρά κρινάκια του βουνού που σκορπούσαν ένα διακριτικό άρωμα.

Μόλις η γυναίκα με τα ρυτιδιασμένα χέρια και τις πανάδες σερβίρισε το τσάι που άχνιζε, το άρωμα των κρίνων εξαφανίστηκε, γιατί επισκιάστηκε από εκείνο του τσαγιού.

– Ζάχαρη; ρώτησε, κρατώντας το πιάτο και το φλιτζάνι μετέωρα.

– Τρεις κουταλιές, ευχαριστώ, είπε η άλλη και στριφογύρισε στην πολυθρόνα της.

Ήπιαν μερικές καυτές γουλιές στη σιωπή. Μέσα στη σάλα δεν ακουγόταν τίποτ' άλλο από κάτι μικρά τσακ και τσικ καθώς ακουπούσαν οι πορσελάνες μεταξύ τους, όσες φορές επέστρεφε το φλιτζάνι στη βάση του, αφού είχε ακουμπήσει στα χείλη τους. Χείλη στεγνά, αγέλαστα, σφιγμένα. Και άβαφα.

Η οικοδέσποινα φορούσε ένα απλό μαύρο φόρεμα. Ήταν ψη-

λή και αδύνατη, σχεδόν ξερακιανή, και το πρόσωπό της –ένα πρόσωπο με αριστοκρατική ομορφιά, με γαλάζια μάτια και ωραία χαρακτηριστικά– ήταν στολισμένο με λεπτές λεπτές ρυτίδες γύρω από τα μάτια και από τις άκρες των χειλιών. Τα μαλλιά της ήταν κομμένα κοντά –ωραία ξανθά μαλλιά, στολισμένα με εκατομμύρια ασημένιες τρίχες–, που τα έστρωνε κάθε τόσο με το χέρι της ώστε να μένουν πίσω από τα αυτιά, ενώ στα χέρια φορούσε τη βέρα της και ένα μικρό χρυσό δαχτυλίδι με μια κατακόκκινη τετράγωνη πέτρα.

Η άλλη, απέναντί της, στην ίδια ηλικία πάνω κάτω –δεν θα ’χαν φτάσει τα εξήντα– κι αν ναι, δεν θα ήταν πολύ καιρό πριν–, ήταν το ακριβώς αντίθετο: κοντούλα και στρουμπουλή, με πρόσωπο φεγγάρι, χωρίς ίχνος ρυτίδας, μελαχρινή, με μακριά μαλλιά, που τα είχε μαζεμένα σε έναν χαλαρό κότσο. Τα χείλη της, σαρκώδη και πλούσια, με κόπο τα συγκρατούσε κλειστά – αυτά τα χείλη είχαν μάθει όλο να χαμογελάνε, σε καλούς και σε κακούς καιρούς.

– Λοιπόν; ρώτησε με ένα αχνό χαμόγελο την οικοδέσποινα. Ξέρεις κάτι; Έμαθες κάτι καινούργιο;

– Τίποτα..., απάντησε εκείνη σκεφτική. Τίποτ’ άλλο. Δεν ξέρω τι να κάνω... Θα τρελαθώ... και εγώ και εκείνος...

Έπεσε πάλι σιωπή, και αμήχανα βλέμματα σάρωσαν τη σάλα, και μια, και δυο, και τρεις φορές. Μεγάλη σάλα, επιπλωμένη με γούστο και γεμάτη με οικογενειακές φωτογραφίες, παλιές και πιο καινούργιες, μικρές και πιο μεγάλες. Βασικοί πρωταγωνιστές στις περισσότερες, ένα χαριτωμένο αγοράκι και ένας όμορφος, ευθυτενής άντρας. Και μερικές άλλες, οι περισσότερες κιτρινισμένες από τον χρόνο, με πολλά πρόσωπα: μια κιτρινισμένη φωτογραφία γάμου, ένα καϊκι με μια τριμελή οικογένεια πάνω, το πορτρέτο μιας εκτυφλωτικά όμορφης κοπέλας –που μπορεί και να ήταν η

οικοδέσποινα, αυτή η ψηλή και αδύνατη-, μια άλλη νυφιάτικη – έγχρωμη-, με τον γαμπρό και τη νύφη να χαμογελάνε πλατιά, ένα μεγάλο καράβι που το φουγάρο του έβγαζε καπνό, και άλλες, άλλες πολλές – η ίδια τριμελής οικογένεια στα χιόνια, σε έναν ωραίο κήπο, με μεξικάνικα καπέλα...

– Πρόκειται για το παιδί μου, καταλαβαίνεις; ρώτησε με δακρυσμένα μάτια η οικοδέσποινα.

– Και το δικό μου, Βασιλική. Αλλά δεν είναι μόνο αυτό... Έχω να σου πω κι άλλα...

Η οικοδέσποινα γέμισε πάλι τα φλιτζάνια. Πήρε θέση στον καναπέ και σχεδόν πρόσταξε:

– Λέγε. Σ' ακούω.

Φιλιά από τον ουρανό

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

Θυμόταν αμυδρά ένα τεράστιο λιβάδι, σπαρμένο με καταπράσινο γρασίδι μέχρι εκεί όπου έφτανε το μάτι του, και μερικές μεγάλες γκρίζες πέτρες με στρογγυλεμένη ράχη και πάνω τους γράμματα. Το μέρος ήταν πολύ ωραίο, γαλήνιο και πάντα το ίδιο. Αδιασάλευτη η τάξη, τα δέντρα θαρρείς και ήταν ακίνητα, τα πουλιά μουγκά, τα νερά από τις μαρμάρινες βρύσες κυλούσαν σιωπηλά.

Οι άνθρωποι –άλλες φορές ήταν πολλοί, τις περισσότερες όμως νόμιζε πως ήταν μόνοι οι δυο τους– έμοιαζαν ελάχιστοι και μικροσκοπικοί μέσα σ' εκείνο τον αχανή χώρο και μιλούσαν χαμηλόφωνα, περπατούσαν αργά, λες και δεν ήθελαν να ενοχλήσουν στο παραμικρό αυτούς που δεν μπορούσε να τους ενοχλήσει τίποτα πια.

Στο μέρος εκείνο πήγαιναν με άμαξα – ήταν κάμποσο μακριά από το σπίτι τους, ή έτσι του φαινόταν. Στο ένα του χέρι θυμάται ότι πάντα κρατούσε ένα μικρό μπουκέτο λουλούδια, κάτι μοβ λουλουδάκια με μια κίτρινη καρδούλα στο κέντρο, που την περιεργαζόταν κάθε φορά με το ίδιο ενδιαφέρον: ένα φουσκωτό, έντονα κίτρινο μαξιλαράκι, μικρό όσο ένα σεντ, και από μέσα του να ξεφυτρώνουν πάρα πάρα πολλές κεραίες, λεπτές όσο μια κλωστή, ίσως και λεπτότερες, και να καταλήγουν σε ένα τριχωτό κεφαλάκι, το ίδιο κίτρινο, το ίδιο ζωνρό, το ίδιο αυθάδικο. Αισθανόταν το

μυστήριο της κίτρινης καρδούλας να τον μαγεύει περισσότερο από τον μυστηριώδη χώρο όπου πήγαιναν – τόσο φουσκωτό μαξιλαράκι, τόσο ωραίο κίτρινο, τόσο πολλές κεραιούλες, τόσα τριχωτά κεφαλάκια, και όλα μέσα σε ένα τόσο μικρό λουλουδάκι... Το άλλο του χέρι, το δεξί, ήταν βυθισμένο σε ένα αντρικό χέρι, μεγάλο, απαλό και ζεστό. Κούρνιαζε εκεί μέσα το δικό του, χάιδευε αφηρημένα κάθε γραμμούλα της παλάμης, που την ανακάλυπτε τρίβοντας πάνω κάτω το μικρό του, ανήσυχο δαχτυλάκι, και δεν το άφηγε ούτε ένα λεπτό. Στιγμές στιγμές, το μεγάλο χέρι έσφιγγε το δικό του μια δυο φορές, σημάδι ότι «Φτάσαμε» ή «Μη σε νοιάζει» αν τα άλογα κάλπαζαν πιο γρήγορα απ' ό,τι συνήθως, «Ας φεύγουμε τώρα» ή «Πάμε παρακάτω», αν χάζευαν καμιά βιτρίνα. Ήξερε επίσης ότι το σφιξίμο αυτό, το συνθηματικό, σήμαινε και «Σ' αγαπώ». Αυτό ήταν το πιο συχνό – έτσι το μετέφραζε ο ίδιος δεν μιλούσαν τα σφιξίματα, αλίμονο, αλλά ήξερε πολύ καλά πως έτσι ήταν, «Σ' αγαπώ» σήμαινε.

Κατέβαιναν μετά από την άμαξα, ο μπαμπάς του πηδούσε από το σκαλί, έκανε πως χαμογελούσε, όμως αυτός ήξερε καλά εκείνη τη μικρή γραμμούλα –δεν ήξερε ακόμη ότι λέγεται ρυτίδα–, τη γραμμούλα στην άκρη των χειλιών του που εμφανιζόταν πάντα εκείνη την ώρα – την ώρα που πηδούσε από την άμαξα. Πατούσαν πάνω στο γρασίδι –πάντα πράσινο και πάντα περιποιημένο–, και τα βήματά τους βούλιαζαν, φιμωνόταν ο ήχος, έσβηναν και οι πατημασιές, το χορτάρι ξαναγύριζε στη θέση του μόλις σήκωνε πάλι το ποδαράκι του για να κάνει το επόμενο βήμα. Διήνυαν έτσι μια απόσταση που στην αρχή τού φαινόταν μεγάλη, τεράστια, αργότερα, όταν έμαθε να μετράει, την υπολόγιζε στα πενήντα δυο βήματα –βήματα κανονικά, του πατέρα του, που αυτός τα έκανε με τα πόδια τεντωμένα, για να συναγωνιστεί τον άντρα– και αργότερα του φαινόταν μια απόσταση μικρή, σχεδόν ελάχιστη.

Ύστερα στέκονταν για λίγο μπροστά στην «πέτρα τους», ίδια γκριζα και στρογγυλή με τις υπόλοιπες, μόνο ο πατέρας του ήξερε να την ξεχωρίζει από την αρχή, δεν είχε καμία αμφιβολία, πήγαιναν κατευθείαν προς τα εκεί, στην τρίτη ή τέταρτη επίσκεψη το παιδί την έμαθε κι αυτό, κι ας μη διέφερε σε τίποτα από τις άλλες, ας ήταν απλώς μια γκριζα πέτρα με κάτι σημαδάκια –«γράμματα» τα είχε πει ο μπαμπάς του–, όπως και όλες οι άλλες. Στέκονταν μπροστά στην «πέτρα τους», αφού πρώτα έβγαζαν τα καπέλα τους –στην αρχή ο πατέρας έβγαζε και του παιδιού, μετά έμαθε εκείνο να το βγάζει μόνο του μόλις πλησίαζε–, άφηνε το παιδί τα μοβ λουλουδάκια με τις κίτρινες καρδούλες στη ρίζα της πέτρας, στο σημείο όπου χωνόταν μέσα στο γρασίδι, και χάζευε τριγύρω και κυρίως τον ουρανό.

Σ' εκείνο το μέρος, εκείνες τις ώρες, ανακάλυψε τις αμέτρητες μορφές του ουρανού. «Μεγάλος και ατέλειωτος» ήταν οι πρώτες παρατηρήσεις του, σε σχέση με το μέγεθος. «Συννεφιασμένος και γκριζος» ήταν η πιο συνηθισμένη εικόνα που έβλεπε, σε σχέση με το χρώμα. Σπάνια ο ουρανός εκείνος ήταν γαλάζιος, χωρίς σύννεφα, σπάνια δεν έβρεχε.

Όταν βαριόταν να κοιτάει τον ουρανό και τα σύννεφα, χαμήλωνε το βλέμμα, εξέταζε τα ζουζούνια πάνω στο χορτάρι καθώς έκαναν έφοδο στα μοβ λουλουδάκια του, εκείνα με τις κίτρινες καρδούλες, τα έδιωχνε με τα δάχτυλα του αριστερού του χεριού, το άλλο παρέμενε κλεισμένο μέσα στη μαλακή χούφτα του πατέρα του, που τώρα δεν του έκανε νοήματα, δεν το έσφιγγε και το ξέσφιγγε, το κρατούσε συνέχεια σφιγμένο, σαν να ήθελε να πάρει δύναμη και κουράγιο από τη μικροσκοπική χουφτίτσα, από τα λεπτά δαχτυλάκια, ακόμα και από τα κοντοκομμένα απαλά νυχάκια.

Ύστερα έριχνε το βλέμμα του στα ψηλά δέντρα –«Βελανιδιές»,

του είχε πει την πρώτη φορά ο μπαμπάς όταν τον ρώτησε, «Ίδια με αυτά έξω από το σπίτι μας!» χάρηκε το παιδάκι, αλλά του κόπηκε το γέλιο, ο πατέρας του δεν γέλασε, άρα δεν ήταν αστείο—, τα κοιτούσε και του φάνταζαν γίγαντες μεταμορφωμένοι σε δέντρα, τόσο ψηλά και φαρδιά δέντρα δεν είχε ξαναδεί, τα «δικά τους», αυτά που ήταν έξω από το σπίτι τους, δεν ήταν και τόσο μεγάλα — «Είναι μικρά ακόμη» τον είχε διαφωτίσει η Ελβίρα «δεν είναι πάνω από τεσσάρων χρόνων».

Έβαζε μετά στο μάτι μια βελανιδιά, την πιο μεγάλη, την πιο παχιά, και έκανε μερικές φιλότιμες προσπάθειες να μετρήσει τα φύλλα της, αδύνατον, να μετρήσει τα κλαδιά της, επίσης αδύνατον, να ανακαλύψει πόσα πουλιά κάθονταν πάνω τους, πόσα πετούσαν γύρω τους, πόσα έρχονταν, πόσα έφευγαν. Κι όταν τελείωνε κι αυτό το παιχνίδι, έκανε αυτό που για ώρα απέφευγε: έριχνε μερικές κλεφτές ματιές στον πατέρα του, να δει αν είχε και πάλι το κεφάλι σκυμμένο, να δει αν είχε και πάλι εκείνη τη χαμένη έκφραση, την έκφραση που έδειχνε ότι δεν ήξερε πού βρισκόταν, την έκφραση που έδειχνε ότι ήθελε να βρίσκεται αλλού. Και τότε το παιδί πληγωνόταν. Δεν έκανε καλή παρέα στον πατέρα του; Γιατί ήθελε να φύγει; Γιατί δεν του άρεσε να είναι μαζί;

Μετά πρόσεχε καλύτερα το πρόσωπό του —πάντα με κλεφτές, λοξές ματιές—, η γραμμούλα στην άκρη των χειλιών του ήταν πιο έντονη, τα μάγουλα σαν πετρωμένα, ίδιο χρώμα και σκληράδα με τις πέτρες —πολύ θα ήθελε το παιδί να ακουμπήσει με το δάχτυλο το μάγουλό του, να βεβαιωθεί, το μέτωπο χαρακωμένο, γραμμές γραμμές, και τα μάτια κλειστά.

Αργότερα ανακάλυψε κάτι να γυαλίζει πάνω στις βλεφαρίδες του μπαμπά του. Δεν ήταν ούτε οι στάλες της βροχής ούτε η υγρασία, όπως του έλεγε, ήταν δάκρυα κανονικά, δάκρυα που κρέμονταν από κει, από τις βλεφαρίδες, που κάποια αόρατη δύναμη τα κρα-

τούσε ακίνητα και δεν έπεφταν, δεν κυλούσαν στα μάγουλα – όπως τα δικά του δάκρυα, ας πούμε. Ο μπαμπάς του έκλαιγε, και το παιδί δεν ήξερε κανέναν άλλο πατέρα που να το έκανε αυτό.

Ύστερα, αφού είχε παρατηρήσει για κάμποσο τον ουρανό, αφού είχε κυνηγήσει με το βλέμμα όλα τα βιαστικά σύννεφα, αφού είχε κάνει προσπάθειες να μετρήσει τα φύλλα, τα κλαδιά, τα ανήσυχα πουλιά, τα περίεργα ζουζούνια, ο πατέρας του σήκωνε επιτέλους το κεφάλι, τον κοίταζε με μάτια που έμοιαζαν να μην τον αναγνωρίζουν, κουνούσε τα χείλη του με το ζόρι, πέφταν τα γράμματα από μέσα βγάζοντας λυγμούς και σχημάτιζαν δύο φράσεις: «Πάμε, αγόρι μου. Πες αντίο στη μαμά». Τις άρπαζε τότε το παιδί τις λέξεις, τις έχωνε βιαστικά στα αυτιά του, μην και τολμήσει κανείς να του τις πάρει πίσω, όχι ο πατέρας του, αυτός ποτέ δεν του έλεγε ψέματα, μην του τις πάρει κανένας άλλος, κανένας κακός, και αναγκαστεί να μείνει κι άλλη ώρα μπροστά σ' αυτή την πέτρα, σ' αυτό το νεκροταφείο, έλεγε «Γεια σου, μανούλα» βιαστικά και τραβούσε απαλά τον μπαμπά του απ' το χέρι.

Έπειτα επέστρεφαν αργά αργά στην άμαξα, η ίδια μακρινή απόσταση, τα ίδια πενήντα δύο βήματα, μια στάλα δρόμος αργότερα, τους άνοιγε ο ξυλιασμένος από το κρύο ή ιδρωμένος από τη ζέστη – ανάλογα την εποχή– αμαξάς την πόρτα, πηδούσε το παιδί μέσα, κάνοντας την άμαξα να τραντάζεται, κι ας ήταν μικρό το βάρος του, κι ας ήταν μια πιθαμή το μπόι του, η άμαξα κουνιόταν από τη χαρά και την ανακούφισή του, που ήταν τεράστιες. Ανέβαινε μετά και ο μπαμπάς του –ακόμη απέφευγε να τον κοιτάξει στα μάτια–, καθόταν δίπλα του σαν κοκαλωμένος, πρόσωπο, σώμα, ρούχα, όλα κοκαλωμένα, ούτε το χέρι του δεν μπορούσε να τραβήξει μέσα από τη χούφτα του το παιδί, που περίμενε καρτερικά, έπειτα από τόσο καιρό ήξερε πια ότι σε λίγο ο μπαμπάς θα χαλάρωνε, θα ξέσφιγγε το χέρι και το πρόσωπό του, θα γίνονταν

πάλι κόκκινα τα χείλη του, θα γέμιζε το βλέμμα του, θα έλαμπε πάλι όσες φορές κοιτούσε τον γιο του, μπορεί και να χαμογελούσε.

Αυτό σπάνια συνέβαινε μέσα στην άμαξα. Συνήθως του χαμογελούσε αργότερα, την ώρα που έπινε καφέ, που έτρωγαν το γλυκό τους, εκτός κι αν το παιδί σκαριζόταν κάτι χαριτωμένο, κάτι έξυπνο και το ξεφούρνιζε. Δεν μπορούσε όμως πάντα να το κάνει, γιατί και η δική του η καρδιά ήταν παγωμένη, όπως οι κίτρινες καρδούλες στα λουλουδάκια όταν χιόνιζε, παγωμένη και σφιγμένη, και δεν μπορούσε κάθε φορά να σκεφτεί κάτι έξυπνο, όλο χαζά τού έρχονταν στο μυαλό, τα άκουγε ο πατέρας του, δεν τον μάλωνε, ποτέ δεν του είπε «Μη λες ανοησίες», τα άκουγε με προσοχή, και μετά έστρεφε το βλέμμα έξω από το παράθυρο και κοιτούσε το τοπίο, ίσως χύνοντας το στερνό –για εκείνο το πρωινό– δάκρυ.

Σκεπασμένος με το καρό κουβερτάκι –σχεδόν πάντα είχε κρύο–, άκουγε τον πατέρα του με άχρωμη φωνή να λέει στον αμαξά –που σχεδόν πάντα ήταν νέγρος– το όνομα και τη διεύθυνση του ζαχαροπλαστείου όπου πήγαιναν πάντα μετά το νεκροταφείο, κάθε Κυριακή πρωί, ανεξάρτητα από την εποχή, από τότε που το παιδί θυμόταν τον εαυτό του.

Διέσχιζαν για πολλή ώρα τη μεγάλη λεωφόρο που πήγαινε παράλληλα με το αγριεμένο ποτάμι, ύστερα έστριβαν αριστερά, πιο αριστερά τους ήταν το μεγάλο πάρκο, κι εκεί απέναντι, στη γωνία, βρισκόταν ο τόπος της χαράς, η αποζημίωση του μικρού για το πρωινό ξύπνημα, το σφίξιμο στην καρδιά, το μουδιασμένο δεξί χέρι, το μπερδεμένο από πουλιά, φύλλα, κλαδιά και ζουζούνια μυαλούδάκι. Πηδούσε τότε χαρούμενος από την άμαξα –μόλις προ ολίγου είχε ελευθερωθεί το χέρι του–, πηδούσε και αισθανόταν τόσο ανάλαφρος που πίστευε πως ήταν διαφανής, στεκόταν στο στρωμένο με γκρίζες πλάκες –ίδιες μ' εκείνες του νεκροταφείου– πεζοδρόμιο και περίμενε να κατέβει και ο μπαμπάς του.

Τον έβλεπε να βγαίνει με το μέτωπο ζαρωμένο, ξεδίπλωνε το ύψος του μόλις περνούσε από την πορτούλα της άμαξας, στεκόταν στητός και κοιτούσε ένα γύρο – ήταν όμορφος ο μπαμπάς του, ψηλός, πιο ψηλός απ’ όλους τους μπαμπάδες που ήξερε, είχε όμορφα καστανόξανθα μαλλιά, που σχημάτιζαν μπούκλες στο πίσω μέρος, μάτια μεγάλα, με ένα περίεργο χρώμα, πιο πολύ γκρίζα παρά γαλάζια, και ένα ωραίο, λεπτό, περιποιημένο μουστάκι πάνω από το όμορφο στόμα του με τα φαρδιά χείλη, που τώρα είχαν σχεδόν ξαναγίνει τόσο κόκκινα όσο πάντα. Μετά σκουντούσε, εξοικειωμένος –όταν δεν προλάβαινε να τους ανοίξει ο νέγρος με το παράξενο σακάκι, τη λιβρέα όπως του είχε πει ο πατέρας του–, τη στριφογυριστή γυάλινη πόρτα, που του φαινόταν βαριά, χίλια κιλά, και έριχνε πίσω του μια ματιά, μία μόνο, για να σιγουρευτεί ότι τον ακολουθούσε ο πατέρας του.

Μόλις έμπαινε στο ζαχαροπλαστείο με τους δερμάτινους καναπέδες, τους μεγάλους καθρέφτες, τους κρυστάλλινους πολυελαίους, τους σερβιτόρους με τα μαύρα σακάκια και τις μακριές ριγέ ποδιές, τον συνέπαιρναν οι μυρωδιές από τους αχνιστούς καφέδες, τις καυτές σοκολάτες και τις φρέσκες μηλόπιτες, τα αρώματα από τις πίτες και τα πούρα που κάπνιζαν σχεδόν όλοι οι άντρες, τον συνέπαιρναν οι ήχοι από τα βαριά πιρουνία που αντάμωναν βιαστικά τα κρυστάλλινα πιατάκια, από τα ποτήρια που ακουμπούσαν στα μαύρα ξύλινα τραπέζια ή τσούγκριζαν με άλλα στον αέρα και χαιρετούσαν με «Cheers!» και «Santé!», τον συνέπαιρναν και τα λόγια, οι κουβέντες, οι συζητήσεις καθώς πλανιόνταν μαζί με τους ήχους μιας τρομπέτας που έπαιζε διακριτικά σε μια γωνία ένας άντρας, κι αυτός μαύρος.

Παράγγελλαν ζεστή σοκολάτα με κρέμα για τον ίδιο, καφέ για τον πατέρα, και ύστερα εκείνος άνοιγε ένα τεράστιο χαρτί –«κατάλογο» το λέγανε–, το διάβαζε σκεφτικός για αρκετή ώρα και

μετά άρχιζε τις ερωτήσεις: «Θέλεις κέικ βουτύρου; Μηλόπιτα; Κέικ σοκολάτας; Λεμονόπιτα ή κερασόπιτα;»

Το παιδί, λεπτό και λιγόφαγο, εκείνες τις στιγμές είχε μια τεράστια λαιμαργία, που την εξαντλούσε στην πρώτη μικρή μπουκιά. Όμως στο μέρος αυτό με τις μυρωδιές και τις μουσικές, στο μέρος που ήταν αποκλειστικά για μεγάλους και σχεδόν αποκλειστικά για άντρες, εδώ ήθελε να τα φάει όλα, να τα δοκιμάσει όλα. Παράγγελλαν λοιπόν συνήθως τρία γλυκά, το ένα οπωσδήποτε κέικ με κομμάτια σοκολάτας και τα άλλα δύο ανάμεσα σε μηλόπιτα ή κερασόπιτα ή λεμονόπιτα ή ξεροψημένα μπισκοτάκια. Το μενού συμπληρωνόταν με παγωτό το καλοκαίρι, ένα παγωτό που προσφερόταν καμαρωτό καμαρωτό σε μεγάλο σκαλιστό μπολ και έπρεπε να καταναλωθεί γρήγορα, γιατί αμέσως ζεσταινόταν, άλλαζε σχήμα και έχανε κάθε μεγαλοπρέπεια. Ορμούσαν τότε με δύο κουτάλια συγχρόνως πατέρας και γιος, ορμούσαν να γλιτώσουν την αξιοπρέπεια του περήφανου παγωτού προτού λιώσει. Τότε, εκείνες τις στιγμές, τις στιγμές της συννεοχής και της συνεργασίας, έβλεπε το αγόρι τον πατέρα του να γελάει, να λάμπουν τα μάτια του, να ξαναγίνεται ένα μικρό, χαρούμενο αγόρι. Και λυπόταν που δεν ήταν πάντα καλοκαίρι, να παραγγέλνουν παγωτό και να γίνεται ευτυχισμένος ο μπαμπάς του.

Όσο ο μικρός ρουφούσε τη σοκολάτα, δοκίμαζε το γλυκό ή έγλειφε απολαυστικά το παγωτό από το κουταλάκι, άκουγε τον μπαμπά του να συνομιλεί με διάφορους γνωστούς σε μια άλλη γλώσσα, τη μητρική του, τα ελληνικά. Ο μικρός δεν καταλάβαινε παρά μόνο λίγες λέξεις, ήταν περίεργοι οι ήχοι και η γλώσσα είχε μια γρηγοράδα, μια βιασύνη, όπως και αυτή που μιλούσε η Ελβίρα με τον άντρα της, αλλά δεν ήταν τραγουδιστή, όπως εκείνων, άσε που και ο ίδιος καταλάβαινε σχεδόν τέλεια τα ισπανικά.

Καθόταν λοιπόν ήσυχα ήσυχα, χάζευε τι συνέβαινε γύρω του,

άκουγε με το ένα αυτί τη μουσική, με το άλλο τις κουβέντες, έγλειφε το κουταλάκι, αργομασούσε το γλυκό ή έπαιζε με τα υπολείμματα της σοκολάτας στο φλιτζάνι του, κάνοντας σχέδια, γραμμούλες και μικρά γράμματα, το δικό του, J, του πατέρα του, S, και της πεθαμένης μάνας του, K – ήταν τα πρώτα πρώτα γράμματα που είχε μάθει, κι ας μην πήγαινε ακόμη στο σχολείο. Και καθόταν έτσι ήσυχα και σοβαρά μέχρι τη στιγμή που ο πατέρας του του κούμπωνε το μαύρο παλτουδάκι, του φορούσε το καπέλο και του σκλάβωνε; ασφάλιζε; πάλι το δεξί του χέρι μέσα στο δικό του. Τότε και οι άλλοι κύριοι, οι «συμπατριώτες», τον χάιδευαν λυπημένοι στο κεφάλι, πάνω στα κόκκινα μαλλιά, και του έλεγαν ψευτογελώντας «Good boy, good boy...» με κακή προφορά.

Φτάνοντας στο σπίτι, ένα σπίτι μεγάλο, με πολλά δωμάτια και ακόμα περισσότερα έπιπλα, έτρεχε το παιδί στην αγκαλιά της Ελβίρας, που ήταν πάντα ανοιχτή γι' αυτόν, και μύριζε το φαγητό της Κυριακής, συνήθως ροσμπίφ με πατάτες, μερικές φορές κοτόπουλο τηγανητό, σπάνια αρνάκι στον φούρνο – ο πατέρας του έπρεπε να την παρακαλέσει πολύ για να του φτιάξει το φαί της πατρίδας του, η γυναίκα λυπόταν τα μικρά αρνάκια, έκλαιγε όσο το μαγείρευε. Πήγαινε μετά στο δωμάτιό του και άλλαζε ρούχα – δεν άντεχε το μαύρο κουστουμάκι με τη σφιχτή γραβάτα–, έβαζε τα «ρούχα του παιχνιδιού», όπως τα λέγανε με την νταντά του, και τρύπωνε κρυφά και όσο μπορούσε πιο αθόρυβα στο μεγάλο σαλόνι, εκεί όπου γνώριζε πολύ καλά πως θα ήταν και ο πατέρας του και όπου υπήρχαν όλοι εκείνοι οι μεγάλοι βελουδίνιοι καναπέδες, όπου κανείς δεν καθόταν πια, όλες εκείνες οι καρέκλες γύρω από ένα μακρύ τραπέζι, όπου κανείς δεν έτρωγε πια, και το θεόρατο κρυστάλλινο κηροπήγιο, που δεν άναβε, δεν έλαμπε, δεν φώτιζε πια.

Τον έβρισκε να στέκεται όρθιος απέναντι από το μαρμάρينو, μονίμως σβησμένο τζάκι, με ένα ποτήρι στο χέρι, γεμάτο από ένα

ποτό που ούτε χρυσό μπορούσε να το πει αλλά ούτε και καφέ, με το ποτό λοιπόν αυτό στο χέρι τον έβρισκε να κοιτάει τη ζωγραφιά της γυναίκας του, της μάνας του παιδιού, της μάνας που δεν είχε γνωρίσει, δηλαδή την είχε γνωρίσει, αλλά δεν τη θυμόταν, καθώς εκείνη είχε πεθάνει όταν ο ίδιος δεν ήταν καλά καλά δύο χρονών.

Μερικές φορές ο πατέρας του τον αντιλαμβάνοταν αμέσως, μερικές φορές τον καταλάβαινε πολλή ώρα αργότερα, αν κατά λάθος έκανε κάποιο θόρυβο –σπρώχνοντας καμιά καρέκλα, ασ πούμε–, μερικές φορές δεν τον έπαιρνε χαμπάρι, εξαρτιόταν από τη στάθμη του ποτού μέσα στο ποτήρι και από την απροσεξία του αγοριού.

Τις φορές λοιπόν που ο άντρας ήταν βυθισμένος στα όνειρά του –ήταν σίγουρος ο μικρός ότι ο πατέρας του ονειρευόταν με ανοιχτά τα μάτια–, έστεκε κι εκείνος σε μια γωνιά, πίσω και πλάι από το μεγάλο, βουβό πιάνο, έστεκε ακίνητος και παρατηρούσε τη ζωγραφιά, το πορτρέτο, την κοιτούσε και προσπαθούσε, παρακαλούσε –μάταια, όπως είχε αποδειχτεί– να ζωντανέψει τη μάνα του, να την κάνει να βγει από τη ζωγραφιά, να κατέβει από το τζάκι, να κατέβει και να απολογηθεί γιατί είχε φύγει, γιατί είχε παρατήσει τον μπαμπά του και τον ίδιο και τώρα ήταν πάντα λυπημένοι. Η μαμά του όμως παρέμενε ακίνητη μέσα στην κορνίζα, ακίνητη και ευχαριστημένη –κατά την άποψή του–, αφού συνέχιζε να έχει το ίδιο αχνό χαμόγελο, το χαμόγελο που λαμπύριζε και στα πράσινα της μάτια και στις άκρες των χειλιών της, ενώ κανονικά θα έπρεπε να ήταν κι αυτή λυπημένη. Θύμωνε τότε το παιδί, θύμωνε και ήθελε να φωνάξει «Είσαι άσχημη! Είσαι άσχημη!», μια εικόνα είχε μπροστά του, από αυτή μόνο τη γνώριζε και σ' αυτήν μπορούσε να μιλήσει μονάχα, ήθελε να της πει να μη χαίρεται, να μη χαμογελάει, γιατί ήταν άσχημη, πιο άσχημη μαμά δεν είχε ξαναδεί. Και μετά τον έπαιρναν και τον ίδιο κάτι βουβά

κλάματα και κάτι στεγνά δάκρυα, και έκλαιγε γιατί η μανούλα του ήταν τόσο όμορφη, όσο καμιά μάνα συμμαθητή ή φίλου του, όσο καμιά φίλη ή συνεργάτιδα του πατέρα του – ήταν όμορφη με τα μακριά κόκκινα μαλλιά της, που σκέπαζαν τους ώμους και το αριστερό της στήθος, ήταν όμορφη με τα τεράστια μάτια της, που φάνταζαν στο μυαλό του σαν δυο άγουρα αμύγδαλα, ήταν όμορφη με το φουστάνι στο χρώμα του δαμάσκηνου, που άφηνε να φαίνεται ο λευκός, μακρύς λαιμός της, ένα εξίσου λευκό ντεκολτέ με μικρό στήθος και μια λεπτή μέση.

Κάπου εκεί συνήθως τον αντιλαμβάνόταν ο πατέρας του, γιατί κλοτσούσε καμιά καρέκλα ή χτυπούσε το χέρι του στο στήθος, να πάψει να κλαίει, να σταματήσει, τότε λοιπόν τον καταλάβαινε ο πατέρας του, άφηνε το ποτήρι στο τραπέζι, ερχόταν κοντά του, τον έκλεινε στην αγκαλιά του, πιο σφιχτά απ' ό,τι του κρατούσε το χέρι στις εξορμήσεις τους στο νεκροταφείο, και τον κρατούσε έτσι για ώρα, λέγοντας του «Μη λυπάσαι, εσύ μη λυπάσαι. Η μαμά σε κοιτάει από κει πάνω και σ' αγαπάει, σ' αγαπάει πολύ».

Και έμενε το παιδί μέσα στην αγκαλιά του πατέρα, ενώ θα ήθελε να βγει, να τον τραντάξει και να τον ρωτήσει: Αυτός γιατί λυπόταν; Αυτόν δεν τον κοιτούσε εκείνη από ψηλά; Δεν τον αγαπούσε πολύ;

Κι έτσι πέρασαν τα πρώτα χρόνια, μεγάλωσε το παιδί, πήγε στο σχολείο, έμαθε να διαβάζει, και μια Κυριακή, εκεί που ακουμπούσε τα μοβ λουλουδάκια στη ρίζα της γκρίζας πέτρας:

– Α-γα-πη-μέ-νη σύ-ζυ-γος και μη-τέ-ρα, Κέ-ρι Α-δά-μου, η-λικί-α 28! συλλάβισε ενθουσιασμένος που τα κατάφερε, ενώ από παραδίπλα μια κυρία με λευκά μαλλιά στράφηκε ξαφνιασμένη προς τη μεριά τους.

– Σσοςσς! του έκανε ο πατέρας του. Ωραία... το διάβασες... μπράβο σου...

Ήθελε να χοροπηδήξει ο μικρός, αλλά κάτι –και όχι το χέρι του πατέρα του, αυτό πια του άφηνε μια σχετική ελευθερία–, κάτι από μέσα του, τον συγκράτησε, κι ας μπορούσε πια να διαβάζει, κι ας είχε μάθει να διαβάζει τέλεια – γιούπυι!

Κι όταν γύρισαν εκείνη τη μέρα στο σπίτι, μετά το ζαχαροπλαστέιο, τη σοκολάτα και την κερασόπιτα, μπήκαν μαζί στο σαλόνι –δεν χρειάστηκε να πάει κρυφά ο μικρός–, τον πήρε και πάλι απ’ το χέρι ο πατέρας του, στάθηκαν μπροστά στο τζάκι, κοίταξαν μαζί το πορτρέτο, και ο πατέρας τού είπε σοβαρός:

– Αγόρι μου, ίσως θα ’πρεπε να σου πω κάποια πράγματα για τη μαμά σου...

Έσκυψε το κεφαλάκι του εκείνος, αχ, πόσο ήθελε να ακούσει για τη μαμά του, πόσες φορές θέλησε να ρωτήσει, να μάθει πώς γίνεται να αφήνεις κάποιον που αγαπάς και να πηγαίνεις στον ουρανό, όπου σίγουρα θα έχει πολύ κρύο και θα φυσάει συνέχεια, να μάθει αν τον μάλωνε, αν τον νανούριζε, αν τον φιλούσε προτού κοιμηθεί, να μάθει, να μάθει τα πάντα, να λύσει τις απορίες του.

– Σ’ ακούω, μπαμπά, είπε σοβαρός – ήταν μεγάλος πια, ήξερε να διαβάζει.

– Η μανούλα σου... , είπε ο πατέρας και έδειξε προς τη ζωγραφιά, ήταν μια πολύ καλή... και πολύ όμορφη κοπέλα... που αγαπούσε και εσένα και εμένα πολύ... όμως... δυστυχώς... ο Θεός... την πήρε κοντά Του...

Κι άλλη φορά είχε ακούσει τέτοιες ιστορίες ο μικρός, ότι ο καλός Θεός είχε πάρει κάποιον κοντά Του, είχε ακούσει και για παιδάκια εκτός από μανούλες, αλλά δεν καταλάβαινε γιατί, αφού ο Θεός ήθελε να πάρει μια μανούλα ή ένα παιδάκι, δεν τους έπαιρνε μαζί, ώστε να έχει το παιδάκι τη μανούλα του και να μη

μένουν μόνοι και κλαίνε χωριστά. Δεν είπε όμως τίποτα, περίμενε μόνο.

– Την αγαπούσα πολύ, συνέχισε ο μπαμπάς του, πάρα πολύ, όπως σ' αγαπούσαμε κι εσένα... Ήμασταν ευτυχισμένοι οι τρεις μας... όλο γέλια και χαρές... και φιλιά... Ξέρεις πόσα φιλιά τη μέρα σου έδινε η μανούλα;

– Πόσα; είπε το παιδί, με το κεφάλι ακόμη σκυμμένο.

– Χιλιάδες! Εκατομμύρια! Όλη την ώρα σε φιλούσε..., έσπασε η φωνή του πατέρα – μάλλον προσπαθούσε να μην κλάψει.

Κάτι έκανε κρακ στην καρδούλα του μέσα. Αχ, πώς έχασε τόσα φιλιά; Ποιον να φιλάει τώρα η μανούλα του εκεί ψηλά;

Σαν να άκουσε τις σκέψεις του, ο πατέρας συμπλήρωσε:

– Και τώρα όμως... είμαι σίγουρος ότι από κει ψηλά που σε βλέπει, γιατί σε βλέπει όλη μέρα, σου στέλνει τα φιλιά της... Είμαι σίγουρος ότι σου τα στέλνει...

– Κι εγώ είμαι σίγουρος, είπε ο μικρός, για να μην τον στενοχωρήσει κι άλλο, αφού έβλεπε τα μάτια του δακρυσμένα – δεν ήθελε να κλάψει ο μπαμπάς του, όχι, αυτό δεν το ήθελε καθόλου.

Σηκώθηκε το παιδί από τη ζεστή αγκαλιά, πήγε να πιάσει ένα μολυβένιο στρατιωτάκι που ήταν πεσμένο στο χαλί και του φαινόταν ότι τόση ώρα ζητούσε βοήθεια, ένιωσε τα μάγουλά του στεγνά και κρύα – αν κάποιος σε φιλάει όλη την ώρα, τα μάγουλα σου είναι ζεστά και υγρά – και κοίταξε τον πατέρα σοβαρός.

– Να μου βρεις άλλη μανούλα, μπαμπά, του είπε. Θέλω κάποια να με φιλάει πραγματικά! Δεν θέλω φιλιά από τον ουρανό! Θέλω από δω, από δίπλα..., και έδειξε τυχαία μια μεγάλη κόκκινη πολυθρόνα.

Αυτό δεν το είχε φανταστεί ο άντρας. Πόσο μπορεί να υπέφερε το παιδί του, πόσο μόνο του μπορεί να ήταν... Κι ας πίστευε πως του πρόσφερε τα πάντα – αγάπη, παιχνίδι, νταντάδες, βόλτες...

Πώς να αντικαταστήσεις μια μάνα; Με πόσα παγωτά και με πόσα τρενάκια ανταλλάσσεται η αγάπη της;

– Θέλεις να βρούμε άλλη μανούλα; ρώτησε, για να καταλάβει καλύτερα τα λόγια του παιδιού, με την ελπίδα ότι είχε κάνει λάθος, ότι ο μικρός εννοούσε κάτι άλλο.

«Ναι» έγενεψε το κόκκινο κεφαλάκι. Σκέφτηκε ο άνθρωπος ότι νέος ήταν, πετυχημένος, λεφτά πολλά έβγαζε, θα μπορούσε να διαλέξει μια γυναίκα, από τη δουλειά του ίσως, ή από τον κύκλο του, όμως... Κοίταξε τον γιο του: έξι χρονών παιδί και δεν γνώριζε ελληνικά, ούτε ήξερε κατά πού έπεφτε η Ελλάδα – δικό του λάθος, βέβαια, αυτό.

– Θα σου μάθω ελληνικά, του είπε, και το αγόρι τον κοίταξε περίεργα. Θα μάθουμε ελληνικά και θα πάμε στο χωριό μου, στην Ελλάδα, να δούμε και τι απόγιναν οι δικοί μου τώρα που τέλειωσε ο Μεγάλος Πόλεμος. Θα πάμε να βρούμε μια μανούλα...

– Εντάξει, μπαμπά, απάντησε το παιδί, χωρίς να καταλαβαίνει απόλυτα τι είναι να βρεις καινούργια μανούλα.

Αρχές του 20ού αιώνα. Στα ταραγμένα χρόνια που ακολουθούν, δύο γυναίκες άγνωστες μεταξύ τους βιώνουν παράλληλα, αλλά διαφορετικά, τις προσωπικές τους ιστορίες και τα παγκόσμια γεγονότα.

Η Βασιλική, αρχοντοκόρη από τη Δυτική Μακεδονία, ζει μια παιδική ηλικία που σημαδεύεται από τον θάνατο, τον πόλεμο και τις δύσκολες οικογενειακές σχέσεις. Στην εφηβεία πια, ασφυκτιώντας από τις κοινωνικές επιταγές, επαναστατεί και, με αφορμή έναν παράφορο έρωτα, κατορθώνει να κυνηγήσει το όνειρό της στην Αμερική.

Η Ιλαρία, φτωχοκόριτσο από τη Σμύρνη, ακολουθεί την οικογένειά της στην Κωνσταντινούπολη και μετά στη Μυτιλήνη, σ' ένα μακρύ, πικρό ταξίδι, αναζητώντας αγάπη και σεβασμό. Στη Μυτιλήνη γίνεται τραγική μάρτυρας της Μικρασιατικής Καταστροφής. Το ίδιο ανήμπορη, όμως, παρακολουθεί και το γκρέμισμα των ονείρων της για μια ευτυχισμένη ζωή.

Το γαϊτανάκι της μοίρας μπλέκεται, οι δύο γυναίκες γνωρίζονται και διαπιστώνουν ότι οι οικογένειές τους είναι άρρηκτα δεμένες μεταξύ τους, με δεσμούς που έχουν παρασύρει και τις ίδιες σ' ένα παιχνίδι αγάπης και θανάτου.

ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ
ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΜΕΝΗΣ ΤΡΙΛΟΓΙΑΣ
Οι μεσημβρινοί της ζωής

ISBN:978-618-03-3030-4

9 786180 330304

ΒΟΗΘ. ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ 83030

metaixmio.gr